

el télre a vadgalambok?” Mire ő közömbösen csak annyit felelt, hogy nem, s ezzel lezártuk a témát. Kilenc éves voltam akkor, de már sok madarat ismertem, viszont vadgalambot csak egyet, a gerlicét. Furcsa volt nekem, hogy a győri galambok nem olyanok, mint a nyáradiak, meg hogy télre is itt maradnak. Ugyanis ez lett az egyetlen hazai vadon élő galambfaj, amelyik nem költözik. Persze ezt már csak a főiskolán tanultam.

Már el is felejtettem azokat a régi Mikulás-napi „ajándékokat”, amikor Csiliznyáradon váratlanul megjelentek, az ún. jáerdé-telepen a balkáni gerlek. 1954-et mutatott a naptár. Azóta már befészkeltek magukat Skandináviába is.

Két galambfaj van, azaz csak volt, amelyik a történelem folyamán kipusztult; az egyik a Mauritius-szigeten élő dodo (Raphus cucullatus) nevű óriásgalamb, mely az 1 méter magasságot is elérte, a súlya 10–20 kg között mozgott, repülni nem tudott, így hát könnyű prédája lett a tengerészeknek. Az utolsót 1690 táján ejtették el. A másik a vándorgalamb (Ectopistes migratorius), amely az Amerikai Egyesült Államok területén milliós seregekben vonult élelem után.

A galambok elsősorban mag-evők, ezért sok vízre van szükségük. Érdemes megfigyelni, hogyan isznak. Míg más madárfajok csőrükkel merítik, majd nyelőcsövükön át engedik le begyükbe a vizet, a galambok felszívják a folyadékot – mint mi dobozokból a dzsuzst, szívókával –, és jellegzetes nyakmozdulatokkal magukba pumpálják.

A galambokat szinte világszerte vadásszák, nálunk is a kék galambot, amit annyira megritkítottak

már, hogy védelemre szorult. Meg sajnos a fészkelő helyei, a faodúk is elfogynak. A vándorgalamb is részben a vadászat miatt pusztult ki Amerikában. Az indiánok fontos élelme volt, de rákaptak a konkvisztádorok is. Számuk 1860-ban kezdett el csökkenni, 1886-ban a Michigan-tó fölött vastag ködbe keveredtek, erejüket veszítve tömegével hullottak a hatalmas tóba. Az utolsó példány a cincinnati állatkertben, 1914-ben múlt ki.

A galambfajok igyekeznek egyedül birtokolni egy-egy területet. A balkáni gerle megjelenése előtt nálunk majdnem kizárólag a vadgerle uralta a tájat, amit a balkáni faj annyira kiszorított, hogy azt hittem, végképp itt hagyott bennünket. Amíg megvolt a szőlőnk, egyedül a muzslai dobokon gyönyörködhettem turbékolásában. Aztán két esztendeje megszólalt a párkányi kertek alatt is. Nem akartam hinni a fülemnek. Amit pedig 2015 őszén tapasztaltam, az igazi meglepetés volt számomra. Három galambfaj (egy vadgerlepár, néhány balkáni gerle és három-négy örvös galamb) viaskodott egy hatalmas fekete nyárfa koronájának a birtoklásáért, pedig már rég véget ért a költési szezon. Délután öt óra tájban jöttek a gerlek, aztán a balkáni fajhoz tartozók, amelyek mind lejjebb szorították a vadgerleket, s végül, mint a régi csatákban a lovasság, rohamoztak az örvösök. Természetes, hogy erejüknel fogva ők lettek a győztesek. E háború heteken át tartott. A kutatók azt állítják, a galambok a legintelligensebb madarak egyike – de hogy a jövő megtervezésére is képesek lennének? Ki tudja? Sok titkot rejtget még a természet.

IGNATÁK MÓNIKA

ADVENT AZ ÓVODÁBAN

Szinte mindegyik óvoda programjának szerkesztésében képezi a néphagyományok, a népszokások megismertetése, ápolása, hisz a magyar kultúrának évszázados hagyományai vannak. Az egyik legbőségebb időszakot erre az adventi előkészületek biztosítják.

Az adventi ünnepek közösségi megélésével, a várakozás örömeinek átélésével az óvodások megismerik a helyi hagyományokat, szokásokat. Megfelelő motiválással, ünnepi hangulatkeltéssel a megismerés öröme és az alkotás, megélés sikerélményét biztosítjuk bevezetésével a karácsonyra való felkészülést célozzuk meg. A karácsonyi ünnepekre mondókákkal, versekkel és énekes játékokkal készülünk, így éljük át közösen a várakozás időszakát. Igaz, a karácsony most még messzinek tűnik, de az óvópedagógusnak időben el kell kezdenie a tanítványai felkészítését. A következőben egy karácsonyi műsor-összeállítással szeretnék hozzájárulni a kollégák munkájához.

NAGYCSOPORTOS ÓVODÁSOK HAGYOMÁNYŐRZŐ BETLEHEMES MŰSORA

1. Zenére történő bevonulás:

Bevonulnak a gyerekek, kivéve a 4 gyertyagyújtó angyalt. Mindenki elfoglalja a helyét.

2. Vers:

„Cseng a dalunk, zeng a versünk,
Örülünk ma mind együtt
Ennek a szép, víg órának,
Kis Jézuska áldásának.”

3. Ének: Ég a gyertya...

A zenére fokozatosan bejön a 4 gyertyagyújtó gyerek, és egy-egy versszak elhangzásakor leteszik a gyertyákat, miközben letérdepelnek.

1. gyertyagyújtó:

„Ég a gyertya, ég,
el ne aludjék,
szíveinkből a szeretet
ki ne aludjék!”

2. gyertyagyújtó:

„Ég a gyertya, ég,
fusson a sötét,
szívünkől a szomorúság is
kitakarodjék.”

3. gyertyagyújtó:

„Ég a gyertya, ég,
Nő a fényesség,
Sötét földhöz a fényesség
Egyre közelebb.”

4. gyertyagyújtó:

„Ég a gyertya, ég,
az adventi négy,
azt lobogják, azt hirdetik:
Jézus, üdvözlégy!”

Három angyal kilép a sorból és mondja:

„Nyílj meg, szívem, fogadd be őt,
az áldott égi csecsemőt,
ki a világ üdvével jött,
Borulj le jászola előtt!”

A vers végére minden gyermek letérdel, a zene közben elhalkul.

4. Vers:

Letérdelve mondja mindenki.

„Harangok, szóljatok, szóljatok, csengők,
tudja meg a világ: karácsony eljött!
Zengjétek, angyalok, zengjétek boldogan,
Tudja meg a világ: karácsony napja van.”

5. Jelenet:

Bejön József és Mária.

József: „Célhoz értünk, Mária! Ez az a hely, amiről Betlehem lakói beszéltek!

Mária: „Nekem már nincs erőm továbbmenni. A fiam bármelyik órában megszülethet. Maradjunk itt, József!”

6. Ének:

„Menyből az angyal...”
Mindenki énekel, mialatt a pásztorok bejönnek a színpadra, alvást színelve lefekszenek a földre, Mária és József is a helyükre mennek.

7. Angyalok:

Három ébredező angyal párbeszéde, akik kilépnek az alvó pásztorokhoz, és költögetve őket, egyszerre mondják, feléjük fordulva:

„Ébredjétek, pásztorok!
Éber, tiszta álmodok valóra vált az éjjel,
ezt hirdeti egy fényjel!
Jó pásztorok, ne féljétek,
nagy örömet mondunk nektek.
Akit oly régen vártatok,
Az Úr Jézus földre szállott.”

1. ébresztő angyal: „Találtok egy gyermeket, aki bepólyálva fekszik.”

2. ébresztő angyal: „Nem selyemben, nem bársonyban, csak egy szalmás jászolban.”

3. ébresztő angyal: „Ő az ég és Föld király, siessetek mind hozzája! Zengjük a dalt, minden gyermek: „Hozsánna, hozsánna, megszületett az élet királya.”

8. Ének:

Közösen: „Pásztorok, pásztorok...”

Ezalatt mindenki felsorakozik Mária és a jászol előtt.

A pásztorok együtt: „Adjon Isten szép jó estét, köszöntjük a kisdededcskét!”

1. pásztor: „Itt született a Megváltó?”

József: „Gyertek beljebb! Igen, itt született!”

A pásztorok együtt: „Eljöttünk hozzád, egyszerű pásztorok, hogy kiöntsük eléd szívünk szeretetét.”

1. pásztor:

„Épp vigyáztunk a nyájunkra,
angyal jelent meg számunkra.
Azt mondta, megszületél,
hogyminden embert szeressél.”

2. pásztor:

„Jaj, én úgy örülök néked,
két szememből a víz pereg!
Fogadd e takarót, melegedj alatta!”

3. pásztor:

„Finom és jóízű sajtot hoztam néked,
gondoltam, ezzel szerzek örömet!”

4. pásztor:

„Szorgalmas méhecske gyűjtötte a mézet,
édes kis Jézuskám, ezt hoztam néked!”

Az ajándék átadása után fokozatosan letérdelnek a pásztorok a jászol köré.

Mária: „Kedves, hű pásztorok! Szívetek jósága megindított!”

József: „Köszönjük! Pihenjétek meg nálunk!”

1-2. pásztor: „Nézzétek, ismét érkezik valaki!”

Mária (kémlelve az ajtót): „Hárman jönnek, s mind ebbe az irányba! Gazdagnak látszanak! Fiamhoz jönnének ők is?”

9. Ének:

A kis Jézus megszületett, örvendjünk!
Elküldötte Ő Szent Fiát Istenünk!
Betlehemben fekszik rongyos jászolban,
azért van oly fényesség a városban.

Eleibe térdepelünk mindnyájan,
örvendezve énekelünk vígságban!
Dicséretet mondunk édesanyjának,
ajándékot hozunk a kis Jézusnak.

Ezalatt a három király elindul szép lassan Mária felé, s a jászol másik szabad oldalán felállnak sorban.

József: „Kik vagytok és mit kerestek itt?”

A három király együtt:

„Messze napkeletről jöttünk,

fényes csillagot követtünk.
Fényes csillag azt mondta:
Megszületél, kis Jézuska.”

Gáspár:

„Gáspár király az én nevem,
messze földről útra keltem.
Kicsi Jézus, hogyha szabad,
Adok néked színaranyat.”

Odaadja Máriának az ajándékot és letérdel.

Menyhért:

„Menyhért király az én becsületes nevem,
Jézust köszönteni én is ide jöttem.
Én tömjént hoztam.”

Odaadja Máriának az ajándékot és letérdel.

Boldizsár:

„Engem hívnak Boldizsárnak,
a szerencsenek királyának.
Mirhát hoztam neked.”

Odaadja Máriának az ajándékot és letérdel.

József: „Köszönjük! Vigyétek híriül az egész világnak: megszületett a Megváltó!”

10. Jelenet:

1. angyal:

„Ha van szívedben nyugalom és béke,
átjárja majd lelkedet a szeretet fénye.”

2. angyal:

„Kinek belső ragyogása van,
egyedül sem boldogtalan.”

3. angyal:

„Szeretni jöttünk a világra,
magunk és mások boldogságára.”

4. angyal:

„Karácsonyi angyalszárnyon
lelkedre béke, öröm szálljon.”

11. Közösen:

„A karácsonyfát körül állva meggyújtjuk a csillagszórókat, gyertyákat, közösen énekelünk.”

Ének: (a Hull a hó, hull a hó... dallamára)

Karácsony ünnepén
az a kívánságom,
Legyen boldog mindenki
ezen a világon.
Itt is, ott is mindenütt
legyen olyan béke,
mint amilyen bent lakik
az emberek szívében.
**BOLDOG KARÁCSONYT KÍVÁNUNK
MINDENKINEK!**